

Wiosenna ocena¹ stanu upraw rolnych i ogrodnich w 2021 r.

28.05.2021 r.

 5,0 %

Spadek powierzchni zasiewów zbóż ozimych w porównaniu z zasiewami z 2020 r.

Wstępnie szacuje się, że w bieżącym roku powierzchnia zasiewów zbóż ozimych jest mniejsza od ubiegłorocznej (po uwzględnieniu powierzchni zaoranej w wyniku uszkodzeń zimowych) i wynosi ponad 4,2 mln ha (zmniejszenie o ok. 5,0%). Według wstępnych szacunków przewiduje się zmniejszenie powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku ogółem o około 10,3%. Straty zimowe i wiosenne w powierzchni zasiewów zbóż ozimych były niewielkie i wynosiły: pszenżyta ozimego ok. 0,5%, jęczmienia ozimego ok. 0,4%, żyta i mieszanek zbożowych po ok. 0,2%, pszenicy ozimej ok. 0,1%.

Wiosenna wegetacja roślin w 2021 roku rozpoczęła się dość późno, na przeważającym obszarze kraju dopiero pod koniec marca. Warunki agrometeorologiczne w okresie wiosny były na ogół niekorzystne dla wzrostu i rozwoju roślin. Wiosenne chłody z opadami deszczu i spadkami temperatury powietrza (w kwietniu przy gruncie miejscami nawet poniżej -10°C), miały wpływ na termin rozpoczęcia siewów warzyw, opóźniły wschody oraz spowalniały tempo wzrostu i rozwoju roślin. Występujące przymrozki obniżały także skuteczność wiosennego zwalczania chwastów na plantacjach ozimin. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby wiosną na obszarze całego kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin. Miejscami jednak, gdzie opady były intensywne, wystąpił nadmiar wody na polach. Utrudniało to znacznie prowadzenie prac polowych i prowadzenie siewów.

W bieżącym roku kwitnienie drzew i krzewów owocowych oraz roślin na plantacjach jagodowych było opóźnione, w zależności od regionu kraju, od kilku do nawet kilkunastu dni. Utrzymujące się w pierwszych miesiącach okresu wegetacyjnego niskie temperatury przyczyniły się również do znacznego ograniczenia oblotów zapylaczy, a występujące częste opady deszczu utrudniały prowadzenie ochrony roślin przed chorobami grzybowymi i szkodnikami roślin.

Wstępne szacunki powierzchni niektórych upraw pod zbiory w 2021 r.

Powierznię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniano na ponad 4,2 mln ha, tj. o około 5% mniej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w poprzednim sezonie wegetacyjnym, w tym:

- pszenicy ozimej około 1,9 mln ha,
- żyta ponad 0,9 mln ha,
- jęczmienia ozimego ponad 0,2 mln ha,
- pszenżyta ozimego około 1,1 mln ha.

Przewiduje się, że powierzchnia uprawy ziemniaków wyniesie około 0,3 mln ha, natomiast powierzchnia zasiewów buraków cukrowych szacowana jest na ponad 0,2 mln ha.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2020/2021

Przebieg pogody w listopadzie był na ogół korzystny dla rolnictwa. Utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby podtrzymywała wegetację oraz stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin.

Wiosną bieżącego roku zaorano ogółem około 11,2 tys. ha zbóż ozimych oraz 3,1 tys. ha rzepaku i rzepiku ozimego zasianych jesienią 2020 r.

Powierznię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniono na ponad 4,2 mln ha

¹ Informacja zawiera wyniki wiosennej oceny stanu upraw przeprowadzonej w I połowie maja 2021 r.

Oceny dokonano w oparciu o ekspertyzy rzeczoznawców terenowych GUS opracowane na podstawie lustracji pól, łąk i sadów.

Wiosenna ocena stanu upraw obejmuje również szacunek powierzchni zasiewów głównych upraw rolnych oraz szacunek strat zimowych i wiosennych.

Umożliwiła także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Utrzymująca się w grudniu wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza, wzrastająca okresami powyżej 10°C podtrzymywała roślinność, a warunki pogodowe nie stwarzały na ogół zagrożenia dla zimujących roślin. Oziminy w grudniu były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione. Przebieg pogody w styczniu i w lutym, pomimo przejściowo występujących od drugiej dekady stycznia znacznych spadków temperatury powietrza przy powierzchni gruntu, dochodzących do -20°C, a miejscami nawet poniżej, nie stwarzało na ogół większego zagrożenia dla zimujących roślin. Występująca w tym czasie na obszarze kraju pokrywa śnieżna dostatecznie chroniła oziminy przed szkodliwym wpływem niskich temperatur powietrza i obniżeniem się temperatury gleby na głębokości węzła krzewienia. W wyniku notowanych w lutym dni z dodatnią temperaturą powietrza oraz opadami deszczu, na polach tworzyły się zastoiska wody. Podczas nocnych spadków temperatury zamarzająca woda pokrywała powierzchnię gleby skorupą lodową, lokalnie powodując osłabienie systemu korzeniowego roślin.

W pierwszej połowie marca, w całym kraju nadal trwała zimowa przerwa w roślinności. Lokalnie pod koniec drugiej, a na znacznym obszarze Polski w trzeciej dekadzie miesiąca nastąpiło ruszenie roślinności ozimych i trwałych użytków zielonych. Na początku okresu wegetacyjnego potrzeby wodne roślin były w pełni zaspokojone. Pod koniec miesiąca korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych. Na znacznym obszarze kraju rozpoczęto także siewy owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Warunki agrometeorologiczne w kwietniu były na ogół niekorzystne dla rolnictwa. Występująca w ciągu miesiąca chłodna pogoda z opadami deszczu i spadkami temperatury powietrza przy gruncie miejscami nawet poniżej -10°C, spowalniała tempo wzrostu i rozwoju roślin. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na obszarze całego kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin, a miejscami gdzie opady były intensywne, wystąpił nadmiar wody na polach, co znacznie utrudniało prowadzenie prac polowych.

W maju warunki agrometeorologiczne na terenie kraju były zróżnicowane. Opady deszczu zabezpieczały potrzeby wodne roślin, a wzrost temperatury powietrza korzystnie wpłynął na przyspieszenie opóźnionej w bieżącym roku roślinności.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2020 do wiosny 2021 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ^{b)} 2020				
Wrzesień	15,1	1,8	70,6	126,9
Październik	10,5	1,9	86,5	223,0
Listopad	5,5	2,2	18,3	43,1
ZIMA^{b)} 2020/2021				
Grudzień	1,9	2,2	26,7	67,3
Styczeń	-1,1	0,2	44,5	127,3
Luty	-1,5	-1,3	27,8	88,5
WIOSNA^{b)} 2021				
Marzec	3,3	0,1	22,0	57,4
Kwiecień	6,1	-2,6	40,1	105,0

a) Jako normę IMiGW przyjmuje w 2020 r. średnie z lat 1981-2010, natomiast od 2021 r. IMiGW jako normę przyjmuje średnie z lat 1991-2020.

b) Średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Ocena stanu upraw rolnych

Zasiewy ozime

Z oceny przeprowadzonej w I dekadzie maja 2021 r. przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że stan zasiewów zbóż ozimych jest lepszy od ubiegłorocznego.

Tabl. 2. Wiosenna ocena upraw ozimych

Lata	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Pszenżyto	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}				
2006-2010 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,6
2011-2015 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,5
2015	3,8	3,7	3,6	3,8	3,8
2016	3,5	3,6	3,5	3,5	3,3
2017	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6
2018	3,8	3,6	3,6	3,7	3,5
2019	3,8	3,6	3,7	3,7	3,7
2020	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
2021	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Stan zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku ozimego oceniono na 3,7 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,1 – 0,2 stopnia kwalifikacyjnego wyżej niż ocena ubiegłoroczna.

Zasiewy jare

Zboża jare zasiano w większości województw terminowo lub z niewielkim opóźnieniem. Z uwagi na chłodną wiosnę i częste opady deszczu, prowadzenie siewów zbóż jarych było utrudnione, wschody roślin opóźnione i nierównomierne.

Tabl. 3. Wiosenna ocena stanu upraw jarych

Lata	Pszenica	Jęczmień	Owies	Pszenżyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}					
2006-2010 ^{b)}	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3
2011-2015 ^{b)}	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4
2015	3,7	3,7	3,7	3,7	3,6	3,6
2016	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6	3,4
2017	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4	3,5
2018	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5
2019	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,4
2020	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,2
2021	3,4	3,4	3,5	3,4	3,4	3,5

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Ze względu na wiosenną chłodną pogodę i na znacznym obszarze kraju nadmierne uwilgotnienie gleby, opóźnione było rozpoczęcie wiosennych prac polowych związanych z przygotowaniem stanowisk pod zboża jare. W wielu rejonach kraju intensywne prace polowe przeprowadzono dopiero pod koniec marca i w pierwszej dekadzie kwietnia. Rejonami nadmiernie uwilgotniona gleba w połączeniu z wietrzną i chłodną pogodą sprawiły, że stan zasiewów jarych jest obecnie bardzo zróżnicowany na poszczególnych plantacjach.

Poprawa warunków agrometeorologicznych w maju wpłynęła korzystnie na wegetację zasiewów jarych. Występujące od połowy maja dość intensywne opady deszczu zdecydowanie pozytywnie wpłynęły na poprawę stanu zbóż jarych i ozimych.

Stan zbóż jarych oceniono na 3,4 – 3,5 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,2 – 0,3 stopnia kwalifikacyjnego wyżej niż ocena ubiegłoroczna, a stan rzepaku i rzepiku jarego oceniono na 3,5 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,3 stopnia kwalifikacyjnego wyżej niż ocena ubiegłoroczna.

Trwałe użytki zielone i plantacje koniczyny

Zima nie spowodowała szkód na trwałych użytkach zielonych, a ich stan po zimie był na ogół dobry, oceniony obecnie jako lepszy od ubiegłorocznego. Niekorzystnym zjawiskiem dla wegetacji trwałych użytków zielonych występującym tej wiosny były kwietniowe chłodne dni i noce. Powodowały one gorsze krzewienie się traw, przez co obserwowano nieco mniejsze zagęszczanie runi oraz przejściowo mniejszą intensywność przyrostu zielonej masy.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu łąk trwałych wahały się od 4,5 stopnia kwalifikacyjnego w województwie lubelskim do 3,3 stopnia kwalifikacyjnego w województwach: małopolskim i śląskim.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu pastwisk wahały się od 4,5 stopnia w województwie lubelskim do 3,1 stopnia w województwie śląskim, natomiast oceny stanu koniczyny czerwonej w czystym siewie i w mieszankach z trawami wahały się od 4,5 stopnia w województwie lubelskim do 3,2 stopnia w województwie podlaskim.

Tabl. 4. Ocena stanu trwałych użytków zielonych oraz koniczyny czerwonej

Lata	Łąki	Pastwiska	Koniczyna ^{a)}
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{b)}		
2006 – 2010 ^{c)}	3,4	3,3	3,6
2011 – 2015 ^{c)}	3,6	3,5	3,6
2015	3,7	3,6	3,7
2016	3,6	3,5	3,5
2017	3,6	3,5	3,5
2018	3,7	3,7	3,6
2019	3,6	3,5	3,6
2020	3,3	3,2	3,5
2021	3,6	3,6	3,6

a/ Koniczyna czerwona w czystym siewie i w mieszankach z trawami.

b/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" - dobry, "3" - dostateczny, "2" - słaby, "1" - zły, kłuskowy

c/ Przeciętne roczne.

Ocena wielkości strat w uprawach ozimych

W bieżącym roku łączne straty w powierzchni zasiewów ozimin były na poziomie nieco wyższym niż w roku ubiegłym, a ich stan oceniany bardzo wczesną wiosną był na ogół dobry.

Ocenia się, że do połowy maja zaorano i zakwalifikowano do zaorania łącznie ok. 11,2 tys. ha powierzchni zasianej zbożami ozimymi tj. ok. 0,3% powierzchni zbóż ozimych, w tym:

- około 2,6 tys. ha pszenicy ozimej (w 2020 r. – 2,8 tys. ha),
- żyta ok. 1,5 tys. ha (w 2020 r. – 1,3 tys. ha),
- jęczmienia ozimego blisko 1,0 tys. ha (w 2020 r. – 0,6 tys. ha),
- pszenżyta ozimego ok. 6,0 tys. ha (w 2020 r. – 0,8 tys. ha).

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ozimego zaorana i zakwalifikowana do zaorania wyniosła ok. 3,1 tys. ha, tj. 0,4 % powierzchni zasianej jesienią (w 2020 r. – zaorano ok. 5,2 tys. ha).

Według oceny rzeczoznawców terenowych GUS, główną przyczyną zaorywania plantacji upraw ozimych w bieżącym roku były uszkodzenia mrozowe oraz wyprzenia. Największe straty zimowe i wiosenne w uprawach zbóż ozimych odnotowano w województwach: pomorskim, zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim, natomiast w rzepaku i rzepiku w województwie opolskim (straty powodziowe).

Do zaorania zakwalifikowano łącznie ok. 15,3 tys. ha powierzchni upraw ozimych zasianych jesienią 2020 r.

Najczęstszą przyczyną zaorywania plantacji ozimin były uszkodzenia mrozowe roślin oraz wyprzenia

Straty w przechowywanych ziemniokach rolnych i ogrodniczych

Do przechowywania w okresie zimy 2020/2021 przeznaczono około 3,9 mln t ziemniaków, tj. ok. 43% zbiorów z 2020 r. Straty w przechowywanych ziemniakach szacuje się podobnie jak w roku poprzednim na ok. 11% ogólnej masy przeznaczonej do przechowywania. Największe straty w przechowywanych ziemniakach odnotowano w województwach: lubelskim – ok. 12,5% oraz opolskim i warmińsko-mazurskim – po ok. 12,2%, a najmniejsze w województwie lubuskim na poziomie – ok. 8,2%.

Straty w przechowywanych warzywach były zazwyczaj mniejsze niż w analogicznym okresie zeszłego roku, przy czym w poszczególnych rejonach kraju były one zróżnicowane. Udział warzyw skierowanych do przechowania w bieżącym sezonie był na nieznacznie wyższym poziomie niż w sezonie ubiegłym.

Wysokość strat przechowywanych jabłek była zróżnicowana w poszczególnych regionach. Najmniejsze zanotowano w województwie podkarpackim, a największe występowały w województwie wielkopolskim. Przeciętne straty w skali całego kraju były jednak nieznacznie mniejsze od ubiegłorocznych, natomiast udział zebranych jabłek skierowanych do przechowywania był w obu sezonach zbliżony.

Tabl. 5. Straty w przechowywanych ziemniokach

Lata	Ziemniaki	Kapusta	Cebula	Marchew jadalna	Buraki ćwikłowe	Pietruszka	Selery	Pory
	w % ogólnej ilości przechowywanych ziemnioków							
2006- 2010 ^{a)}	12	17	13	15	11	16	15	12
2011- 2015 ^{a)}	11	17	14	14	12	15	15	12
2015	11	17	13	12	11	14	13	12
2016	11	15	12	11	11	14	13	11
2017	11	14	14	13	12	14	15	13
2018	11	14	13	13	12	14	14	13
2019	11	11	11	12	10	12	12	11
2020	11	12	11	12	10	12	11	12
2021	11	11	11	13	10	12	11	10

a/ Przeciętne roczne

Ocena przetrwania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodniczych

Warunki pogodowe podczas zimy 2020/21 były zmienne. Pod koniec 2020 r. relatywnie wysokie temperatury i częste opady deszczu zaburzały proces przechodzenia roślin w stan spoczynku. Na początku 2021 r. nastąpiło znaczne obniżenie temperatur, któremu towarzyszyły obfite opady śniegu. W wielu rejonach kraju występowały silne mrozy, lecz dzięki utrzymującej się okrywie śnieżnej ich negatywny wpływ na rośliny był ograniczony. W konsekwencji większość drzew i krzewów owocowych okres zimy przetrwała w zadowalającej kondycji. Zaobserwowane uszkodzenia mrozowe pojawiały się zazwyczaj na roślinach młodych, chorych, bądź zaniedbanych. Większym problemem, dotyczącym zwłaszcza młodych nasadzeń drzew i krzewów okazały się natomiast uszkodzenia spowodowane żerowaniem dzikiej zwierzyny. Niskie temperatury powietrza na początku okresu wegetacyjnego przyczyniły się do spowolnienia rozwoju pąków kwiatowych drzew, co na większości plantacji stanowiło dostateczną ochronę przed uszkodzeniami w wyniku nocnych przymrozków. Z powodu przymrozków na przełomie kwietnia i maja zaobserwowano lokalnie występujące uszkodzenia kwiatów, głównie w uprawach moreli, brzoskwiń, czereśni i wiśni oraz sporadycznie na plantacjach wczesnych odmian jabłoni. Niskie temperatury na początku wiosny w bieżącym roku przyczyniły

się do skrócenia okresu kwitnienia drzew i krzewów owocowych, przy czym sama intensywność kwitnienia także była niższa, a aktywność zapylaczy ograniczona.

Dzięki długo utrzymującej się grubej pokrywie śnieżnej większość plantacji truskawek nie ucierpiała z powodu mrozów. Topniejący śnieg zapewnił też dostateczne nawodnienie gleby. Negatywny rozkład wiosennych temperatur znacząco opóźnił wegetację roślin. Kwitnienie truskawek, w zależności od rejonu, rozpoczynało się pod koniec kwietnia i na początku maja. W wyniku majowych przymrozków, pojawiające się pierwsze kwiaty ulegały uszkodzeniom, jednak powstałe straty nie były dotkliwe. Ze względu na częste deszcze w wielu rejonach kraju utrudnione było natomiast prowadzenie chemicznej ochrony roślin przed chorobami grzybowymi.

Siew warzyw gruntowych w bieżącym roku był opóźniony i rozciągnięty w czasie. Z powodu niekorzystnych warunków pogodowych i znacznej wilgotności gleby, w niektórych regionach kraju nie można było przed siewem dokonać stosownych zabiegów agrotechnicznych. Wschody warzyw rozpoczęły się z 1-3 tygodniowym opóźnieniem i były przeważnie nierównomierne. Czynnikiem sprzyjającym dalszej wegetacji warzyw jest relatywnie wysoka zawartość wody zgromadzonej w glebie. Ze względu na obserwowane w ostatnich latach liczne anomalie pogodowe, zwiększa się liczba producentów, którzy decydują się na produkcję rozsady warzyw w doniczkach, stosując tunele foliowe bądź też okrywają plantacje agrowłókniną.

Zaopatrzenie w nawozy i nasiona było przeważnie bardzo dobre, chociaż obserwuje się stopniowy wzrost ich cen. Rzecznicy sygnalizują natomiast problemy związane z dostępnością środków ochrony roślin, które są sukcesywnie wycofywane, a na ich miejsce wprowadzane są znacznie droższe środki biologiczne.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Dyrektor Artur Łaczyński
Tel: 22 608 3462

Rzeczposzechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

@GUS_STAT

@GlownyUrzadStatystyczny

Powiązane opracowania

[Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów w 2019 roku](#)

[Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w 2019](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Powierzchnia upraw](#)